



# ÕPPEKAVA

## SISUKORD

### 1. Lasteasutuse liik ja eripära

- 1.1. Üldinfo
- 1.2. Rühma liik
- 1.3. Lasteaia eripära

### 2. Lasteaia õppekava koostamise alused

### 3. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

**Lisa:** Pühajärve lasteaia PIPI aasta- eesmärgid

**Lisa:** Pühajärve lasteaia PIPI õppe- ja kasvatuseesmärgid kuude kaupa

### 4. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

### 5. Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus

- 5.1. Lasteaia õppeaasta
- 5.2. Päevakava koostamise põhimõtted
- 5.3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine liitühmas
- 5.4. Õpetaja poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused

**Lisa:** Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused

**Lisa:** Lasteaiast üleminek kooli

### 6. Lasteaia õppeaasta aastatemaatika, ürituste plaanid

- 6.1. Lasteaia õppeaasta temaatika
- 6.2. Lasteaia ürituste plaan
- 6.3. Huvitegevus

**Lisa:** Õppeaasta läbiv teema

**Lisa:** Lasteaia ürituste plaan

**Lisa:** Lasteaia ürituste kajastamine KROONIKAS

### 7. Integreeritud õpe

**Lisa:** Õppeaasta nädala teemad

### 8. Õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade kokkuvõtlikud suunitlused

- 8.1. Mäng
- 8.2. Mina ja keskkond
  - 8.2.1. Eesmärgid
  - 8.2.2. Sisu
    - 8.2.1.1. Sotsiaalse keskkonna eesmärgid
    - 8.2.1.2. Tehiskeskkonna eesmärgid
    - 8.2.1.3. Looduskeskkonna eesmärgid
- 8.3. Keel ja kõne
  - 8.3.1. Eesmärgid
  - 8.3.2. Sisu
- 8.4. Eesti keel kui teine keel
  - 8.4.1. Eesmärgid
  - 8.4.2. Sisu
- 8.5. Matemaatika
  - 8.5.1. Eesmärgid
  - 8.5.2. Sisu
- 8.6. Kunst
  - 8.6.1. Eesmärgid
  - 8.6.2. Sisu
- 8.7. Muusika

- 8.7.1. Eesmärgid
- 8.7.2. Sisu
- 8.8. Liikumine
  - 8.8.1. Eesmärgid
  - 8.8.2. Sisu
- 9. Lapse arengu analüüsimise põhimõtted
  - Lisa:** Lapse individuaalsuse kaart
- 10. Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel
  - 10.2. Kaheaastased lapsed
  - 10.3. Kolmeaastased lapsed
  - 10.4. Neljaaastased lapsed
  - 10.5. Viieaastased lapsed
  - 10.6. Kuue- ja seitsmeaastased lapsed
- 11. Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted
  - Lisa:** Koolivalmiduse test
  - Lisa:** Joonistustest
  - Lisa:** Lapse koolivalmiduse kaart
- 12. Arenguliste erivajadustega ja andekad lapsed
- 13. Muukeelne laps lasteaias
- 14. Individuaalse arengukava koostamise põhimõtted
  - Lisa:** Lapse individuaalsuse kaart
  - Lisa:** IAK
- 15. Koostöö lapsevanemaga
  - Lisa:** Pühajärve lasteaia lastevanemate rahuloluküsitlus/ ankeet
  - Lisa:** Pühajärve lasteaia lastevanemate rahuloluküsitlus/ kokkuvõtted
  - 15.2. Arenguestlused
    - Lisa:** Pühajärve lasteaia arenguestluste küsimustik lapsevanemale
    - Lisa:** Pühajärve lasteaia arenguestluste tagasiside leht
    - Lisa:** Pühajärve lasteaia arenguestluste/ kokkuvõtted
    - Lisa:** Pühajärve lasteaia õppeaasta plaan tööks lapsevanematega
- 16. Õppekirjandus
  - Lisa:** Õppekirjanduse loetelu teemade kaupa
- 17. Lasteaia õppekava rakendumine ja arendamine

## 1. LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

### 1.1.Üldinfo

- 1.1.1. Aadress: Valgamaa, Otepää vald, Sihva 67301, Pühajärve lasteaed
- 1.1.2. E- posti aadress: pyhajarve.edu.ee
- 1.1.3. Telefon: 58544534
- 1.1.4. Rühma arv: 2
- 1.1.5. Laste arv: 30
- 1.1.6. Õppekeel: eesti keel
- 1.1.7. Pedagoogiline nõukogu: on kooli õppenõukogu

1.1.8. Missioon: Võimaldada igale lapsele tema võimetekohane / *liitühmas arvestada eri vanuste lastega, logopeediline abi.../ areng / intellektuaalsed oskused, enesekohased oskused, sotsiaalsed oskused/.*

1.1.9. Visioon: Aastal 2015 on lapseaias PIPI lapse individuaalset eripära arvestada oskav personal, lasteaia töötajatele ning lapsevanematele on kättesaadav eripedagoogi-, logopeedi-, sotsiaaltöötaja-, psühholoogi nõuanne ning individuaalseks lähenemiseks vajalik õppe- meetodiline ja materiaal- tehniline baas.

## **1.2. Rühma liik**

1.2.1.

Sõimerühm: 2 - 4 aastased lapsed.

Liitühm: 5- 7 aastased lapsed.

## **1.3 Lasteaia eripära**

- Lasteaed asub Pühajärve Põhikoolis, mis annab väga head koostöövõimalused kooli algklasside õpetajatega. See omakorda tagab sujuva ülemineku lasteaia kooli. Lasteaial on võimalus kasutada täismõõtmelist spordisaali, aulat ja kooli tehnilisi vahendeid (N: videotuba). Lasteaial ja algklassidel on palju ühiseid üritusi ja väljasõite. Lasteaial on oma sõprusklass Pühajärve koolist ja sõprusühm Otepää valla lasteaia Pähklike. Lasteaiaõpetaja kuulub kooli algklasside ainekomisjoni. Eelkoolilastega tegelevad lasteaiaõpetajad ja laste tulevane esimese klassi õpetaja töötavad käsikäes. Lasteaia lõpetanud lapsed lähevad õppima Pühajärve Põhikooli.
- Lapsed saavad osaleda huviringides: jalgpall, plaatpilliansambel.
- Lasteaed asub looduskaunis kohas, Pühajärve ääres: head võimalused matkamiseks ja õuetundide läbiviimiseks. Lasteaia läheduses asub Pühajärve SPA ujula, turismitalud, Otepää looduspark: koostöö nende asutustega on tihe.

## **2. LASTEAIA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED**

- Lasteaed „PIPI” õppekava on üldõpetuslik õppekava. Üldõpetuse tuumaks on kodulooline vaatlusõpetus ehk kodulugu. Koduloo teemast tuleneb nädala teema, millega seotakse kõik õppe- kasvatusvaldkonnad. Mida koduloolise teemaga käsitletakse, seda väljendatakse keeleliselt, kinnistatakse läbi arvutamise ja uurimise, loetakse selleteemalisi raamatuid, kinnistatakse käelistes tegevustes, liikumises kui muusikalistes tegevustes. Suur tähtsus koduloolistel teemadel on laste vabategevuse, mängude kui dramatiseeringute temaatikatel. Kodulooline teema on aluseks õppe- ja kasvatustegevuse valdkonna „Mina ja keskkond,“ teemaks.
- Üldõpetus on parim viis rühmade töö organiseerimisel. Selliselt organiseeritud tegevustes töötavad lapsed suurema huviga, arenevad kiiremini ja omandavad kergesti neile vajalikke teadmisi ja oskusi.

- Iga põhiteema algab kodulooga, soovitatavalt vaatluse või õppekäiguga. Tegevusliikide järjestamisel on arvestatud teemade sisu ja pedagoogilisi nõudeid päevakavale. Lähemas seoses koduloole on emakeelega seotud tegevused, muusika- ja käelised tegevused.
- Kõige pealt planeeritakse koduloolised teemad ja nendest tulenevalt lapsest lähtuvad eesmärgid ja alles siis tegevused, mille kaudu eesmärgid realiseeritakse.

### **3. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID**

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut mille tulemusel :

1. kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt
2. kujuneb lapsel ümbritseva keskkonna mõistmise
3. kujuneb lapsel eetiline käitumine ning algatusvõime
4. kujuneb lapsel esmased tööharjumused
5. kujuneb lapsel kehaline aktiivsus
6. kujuneb lapsel arusaam tervise hoidmise tähtsusest
7. arenevad lapsel mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused

**Lisa: Pühajärve lasteaia PIPI aastaeesmärgid** (kättesaadav paberkandjal lasteaias)

**Lisa: Pühajärve lasteaia PIPI õppe- ja kasvatuseesmärgid kuude kaupa** (kättesaadav paberkandjal lasteaias)

### **4. LASTEAIA ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE PÕHIMÕTTED**

Pühajärve lasteaia õppimise käsitlemise aluseks on lapsest lähtuv õpetamine ja kasvatamine. Kuna lapsed õpivad erinevalt, siis pakutakse lastele õppimiseks erinevaid meetodeid ja lähenemist. Tähelepanu pööratakse nii õppimisele kui õpetamisele.

Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõteteks on:

1. lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine:
 

lasteaias arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuses lapse individuaalseid, vanuselisi, soolisi, rahvuslikke, ja piirkondlikke iseärasusi, soodustatakse humaansete ja demokraatlike suhete kujunemist ja püsimist täiskasvanute ja eakaaslastega suhtlemisel. Lasteasutuse töö korraldus võimaldab töötada lapsega individuaalselt. Individuaalses töös arvestatakse laste iseloomu, võimeid, oskusi, kodust olukorda, arengupotentsiaali
2. lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine:

lapse arengut soodustab aktiivset liikumist stimuleeriv, mitmekesiseid liikumisvõimalusi ja kogemusi ning positiivseid eeskujusid pakkuv keskkond. Tervise seisukohalt on oluline, et laps viibiks võimalikult palju värskes õhus

3. lapse loovuse toetamine:

tegevused planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid, see õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama

4. mängu kaudu õppimine:

mängule peab päevakavas kõige rohkem aega jääma. Mängudes omandatakse sotsiaalseid kogemusi, kujundatakse eneseteenindamise oskusi ja tööharjumusi ning kinnistatakse teadmisi- oskusi

5. humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine

6. lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine:

laste igapäevatoimingud ja vabategevus võtavad olulise osa päevakavast, kuid annavad palju võimalusi ka laste arendamiseks, teadmiste ja oskuste kinnistamiseks. Laste kasvades ja arenedes väheneb päevakavas igapäevatoimingutele kuluv aeg ning suureneb lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevuste osakaal. Kuni viieaastastel lastel kestab planeeritud tegevus 15-25 minutit, kuue- kuni seitsmeaastastel kuni 35 minutit. Kuue- kuni seitsmeaastaste laste päevakavas on tegevusi, mis soodustavad sujuvat sisseelamist kooliellu. Enam püütakse tähelepanu osutada psühhiliste protsesside- taju, mälu, kujutluse, mõtlemise arendamisele ja õpetamisele alusoskuste-, vaatluse- ja kuulamisoskuse; võrdlemis-, järjestamis-, loendamismõõtmis- ja rühmitamisoskuse kujundamisele

7. lapsele turvatunde, eduelamuse tagamine:

õppe- ja kasvatustegevused toimuvad rühma päevakava alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütmi, une- ja ärkveloleku aja, kus vahelduvad igapäevatoimingud (söömine, riietumine, pesemine, ruumi korrastamine, jm), laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine, jm) ning lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus

8. üldõpetusliku tööviisi rakendamine:

kasvatamine ja arendamine toetub lapse loomulikule huvile ümbritsevast, lähtub konkreetsest, lapsele ajas ja ruumis tuttavast. Lapse kasvades ja arenedes liigutakse lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale

9. kodu ja lasteasutuse koostöö

10. Eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripära arvestamine

## 5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

### 5.1. Lasteaia õppeaasta

- Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja lõpeb 31. augustil. Aktiivne õppeperiood kestab 1. septembrist kuni 31. maini.
- Suveperioodi jääb lasteaia töötajate kollektiivpuhkus: 22. juunist – 6. augustini. Sel ajal on lapsevanemal võimalus laps viia Otepää lasteaeda.
- Suvekuul planeeritakse mängulised tegevused õues, korratakse ja kinnistatakse õppeaastal õpitut ja käiakse matkamas. Õpitakse looduses puid, taimi, linde.

### 5.2. Päevakava koostamise põhimõtted

Lasteaia päevakava koostatakse rühma õpetajajate poolt, kooskõlastatakse kooli direktoriga (lasteaia direktoriga samas isikus). Rühma päeva- ja tegevuskava kinnitab Pühajärve põhikool- lasteaed direktor käskkirjaga õppeaasta algul.

KELLAEG	TEGEVUS
7.30 - 8.30	Laste saabumine lasteaeda Laste individuaalne tegevus <ul style="list-style-type: none"><li>• Loovmängud</li><li>• Vaba tegevus</li><li>• Info lapsevanemaga</li></ul>
8.30 – 9.00	Hommikusöök
9.00 – 12.20	Õppetegevused Õues viibimine
12.30 – 13.00	Lõunasöök
13.10 – 14.30	Puhkeaeg
14.30- 15.00	Individuaalne töö koolieelikutega Noorematel vabategevus <ul style="list-style-type: none"><li>• Loovmängud</li><li>• Vaba tegevus</li></ul>
15.00 – 15.30	Õhtuode
15.30 – 17.30	Vabamängud toas ja õues <ul style="list-style-type: none"><li>• Individuaalne töö lastega</li></ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ühismängud</li> </ul> <p>Laste kojusaatmine</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Info lapsevanemaga</li> </ul>
--	---

### 5.3. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine rühmades

Sõimerühmas on lapsed 2-4 aastat.

Liitrühmas on lapsed vanuses 5-7 aastat.

Planeerimine ja tegevuste läbiviimine on rühmades paindlik. Tuleb jälgida, et iga alarühm saaks osaleda õppetegevuses ja nädalas ettenähtud tegevuste liikides ning laps omandaks eakohased oskused ja teadmised. Teadmisi ja oskusi antakse ja eesmärke täidetakse kolmel erineval meetodil:

- Kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid igal vanusel on erinev ülesanne sisult ja raskusastmelt
- Tegevus toimub üheaegselt, kuid nooremal ja vanemal rühmal on see erinev
- Tegevus toimub ainult ühe vanusega ja teised tegelevad vabategevusega koos õpetaja abiga.

Liitrühmas on mõistetav, et abi vajavad enam nooremad lapsed, nii õpivad vanemad lapsed kannatlikkust ja püsivust. Õpetajat abistavad tegevustes vanemad lapsed, kes saavad sellise tegevusega oma teadmisi ja oskusi korrata ja kinnistada.

Liitrühma mikrokliima on lapse arengut igati soodustav, lapsel on iga päev võimalus suhelda erinevas vanuses lastega, mis omakorda mõjub positiivselt lapse sotsiaalsele arengule.

Liitrühmas lõpevad üheaegselt algavad tegevused noorematel lastel varem kui vanematel lastel.

Planeerides tegevust ühele vanuserühmale, on soovitatav ära märkida, millega tegeleb teine vanuserühm.

### 5.4. Õpetaja poolt kavandatud õppe- ja kasvatustegevused

Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad	Kavandatud õppe- ja kasvatustegevused	Tegevuskordi nädalas	
		2-4 aastased	5-7 aastased
Mina ja keskkond	Vaatlemine ja uurimine	2	5
Keel ja kõne	Kuulamine ja kõnelemine	3	3
	Lugemine ja kirjutamine	-	3
Eesti keel kui teine		-	-



keel			
Matemaatika	Võrdlemine ja arvutamine	1	2
Kunst	Kunstitegevused	3	3
Muusika	Muusikategevused	2	3
Liikumine	Liikumistegevused	2	3
Ühe õppetegevuse kestvus		10- 25 minutit	15- 35 minutit
		Integreeritud tegevused	Integreeritud tegevused

**Lisa: Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

Kuue- kuni seitsmeaastaste laste päevakavas on tegevusi, mis soodustavad sujuvat sisseelamist kooliellu. Enam püütakse tähelepanu osutada psühhiliste protsesside- taju, mälu, kujutluse, mõtlemise arendamisele ja õpetamise alusoskuste- vaatlus- ja kuulamisoskuse, võrdlemis-, järjestamis-, loendamise-, mõõtmis- ja rühmitamisoskuse kujundamisele.

6- 7 aastased lapsed osalevad oktoobrist- maini üks päev nädalas eelkoolis. Eelkool kestab 2- 4 tundi (sõltub kooli poolt pakutud võimalustest). Väga oluline on, et Pühajärve eelkooli õpetaja on laste tulevane esimese klassi õpetaja. Eelkooli eesmärgid on:

- Lapsed harjuvad kooliga ja sealse päevakavaga
- Lapsed õpivad tundma oma algklasside õpetajat
- Õpetaja tutvub lastega
- Lapsevanem harjub sujuvalt koolis toimuvaga

Tegevusi planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalus teha valikuid. See õpetab last iseseisvalt tegutsema, oma tegevust korrigeerima ja tegevuse tulemuste eest vastutama.

**Lisa: Lasteaiast üleminek kooli** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

## 6. LASTEAIA ÕPPEAASTA TEMAATIKA JA ÜRITUSTE PLAANID

### 6.1. Lasteaia õppeaasta temaatika

Lasteaia läbiv teema õppeaastaks valitakse iga õppeaasta lõpus (juuni kuus) algavaks õppeaastaks, ning kooskõlastatakse Pühajärve kooli läbiva teemaga. Teemaatika toetab lasteaia üldeesmärkide elluviimist, ning õppe- ja kasvatustegevuste integreeritust, arvestab laste huvisid ja ühiskonna mõjutusi.

## 6.2. Lasteaia ürituste plaan

Lasteaia ürituste plaan koostatakse iga õppeaasta alguses ja kooskõlastatakse Pühajärve kooli ürituste plaaniga. Lasteaia ürituste plaani koostamisel lähtutakse lasteaia õppeaasta temaatikast, traditsioonilistest üritustest, rahvuslikest tähtpäevadest ja Pühajärve kooli üritustest. Kuna Pühajärve lasteaial ja Pühajärve põhikoolil on palju ühisüritusi, siis valmib ka ühine aasta ürituste plaan.

Lastele ürituste planeerimisel lähtutakse käsitlusele tulevatest teemadest, laste vanusest ja lastevanemate soovidest ja lasteaia traditsioonilistest üritustest.

Lasteaia traditsioonilised üritused:

- 1. September- tarkusepäev
- Matk „Tere lasteaed!”
- Suvesünnipäevalaste sünnipäevad
- Nunu näitus
- Sügise sünnipäev- õunakoogi küpsetamine
- Mihklilaada külastamine koolis
- Leivapäev
- Lasteaia sünnipäev
- Sõpruskohtumine õp. Maie klassi lastega
- Õpetajate päeva tähistamine- tegevusi viivad läbi 9. klassi õpilased
- Kadrikarneval
- Isadepäeva pidu
- Ekskursioon kodulinna Otepääle
- Piparkookide küpsetamine
- Jõulupidu
- Teatrietenduse külastamine
- Sõpruskohtumine „Pähklikese” lasteaiaiga
- Vastlapäev
- Eesti vabariigi iseseisvuspäeva tähistamine- aktus ja kontsert
- Nõidade karneval
- Pildistamine
- Emakeelepäev- luuletuste lugemine

- Emadepäevapidu
- Lõpupidu- kogu pere üritus väljasõiduga

### **6.3. Huvitegevus**

Lasteaialastel on võimalus osaleda ujumise algkursustel Pühajärve SPA ujulas- lapsevanemad maksavad ja organiseerivad treeningud. Lapsed (6-7 aastased) osalevad Pühajärve Põhikooli spordisaalis toimuvatel treeningutel: jalgpall.

**Lisa: Õppeaasta läbiv teema** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Lasteaia ürituste plaan** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Lasteaia ürituste kajastamine KROONIKAS** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

## **7. INTEGREERITUD ÕPE**

Üldõpetuse all mõistetakse õpetuse keskendumist lapse igapäevaste tegevuste, kogemuste ja huvide ümber. Õpetuse aluseks on kodulooline vaatlusõpetus. Üldõpetuse eesmärgid saavutatakse siis kui kasutatakse mitmekesiseid ja paindlikke õppevorme. Üldõpetuse olulisemaks jooneks on integratsioon- valdkondade ja tegevusliikide ühendamine tervikuks. Eelkooliiga on lapsele harjutamise periood. Laps harjutab ühte asja nii kaua kui on selle omandanud. Siit järeldub, et lapse vaimse tegevuse paneb liikuma terviklik õppetegevus, mis on keskendunud last ümbritsevale maailmale. Kõige tähtsam on korrata ja kinnistada.

Üldõpetuslike teemade valikul toetatakse lähiümbrusele, looduslikule aastarütmile, rahvuslikele tähtpäevadele ja teistele teemadele, mis aitavad lapse elu ja ümbritsevat keskkonda tundma õppida, kujundada arusaamist maailmast ning toetuvad lapse kogemustele ja lapsevanema soovidele. Teemasid käsitletakse loogilises järjestuses ja üks tegevus tuleneb teisest ja kutsub esile järgmise.

Integreerimisvõimalused on järgmised:

1. Valdkonnas endas: üks teema kasvab teisest välja või täiendab eelmist.
2. Valdkondade vahel: tervikuna on tähtsad kõik õppeained omavahelises seoses; üks aine toetab teist ja aitab õpitut edasi arendada, kinnistada ning tervikliku teemakäsitluse luua
3. Tegevustes: tegevused on omavahel tihedalt seotud ja üks tegevus kutsub esile teise

Nädala teemad valitakse lasteaia pedagoogide poolt ühiselt ja need vaadatakse üle iga õppeaasta alguses (augustikuus), viiakse sisse parandused ja täiendused.

**Lisa: Pühajärve lasteaia PIPI nädala teemad** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

## **8. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE VALDKONDADE KOKKUVÕTLIKUD SUUNITLUSED**

### **8.1.Mäng**

Mäng on põhiline õppemeetod koolieelses eas. Mängu ja mängu elemente kasutatakse kõikides tegevustes. Mäng on lapse loomulik viis õppimiseks ja arenemiseks. Laps saab mängu kaudu positiivse õppimise kogemuse. Mäng on tegevus, mis vastab lapse füüsilistele ja

psüühilistele vajadustele. Õppe- ja kasvatusprotsessi planeerimisel ja läbiviimisel kasutatakse erinevaid mänguliike: õppemängud, liikumismängud, rolli- ja loovmängud, laulumängud, lauamängud, ehitusmängud, liiva- ja veemängud jne. Mängus väljendab laps oma kogemusi, hangib uusi teadmisi ja oskusi. Mängus paistavad välja lapse huvid, kõik, mis on teda mõjutanud ja mille üle ta aru peab.

Mängides õpitakse mõistma maailma, eri olukordi, kogetakse tõelisi ja sügavaid tundeid, õpitakse oma tunnetega hakkama saama ja suhtlema ümbritseva maailmaga. Mängul on kultuuri kandev jõud.

Mäng arendab lapse mõtlemise mitmekülgust, intellektuaalseid võimeid, reeglitest arusaamist, keskendumisvõimet, kujutlusvõimet, motoorikat; suurus-, tugevus-, ja ruumisuhteid, laiendab teadmisi ümbritsevast, iseseisvust, loovust jne. Õpitakse tundma esemete omadusi neid mitmel erineval viisil kasutades jne.

Mängu kestvus sõltub lapse vanusest ja arengutasemest. Püsivust nõudvate mängude jaoks vajab laps piisavalt aega, mis võib ulatuda 15 - 45 minutini.

Täiskasvanu juuresolekul on suur tähtsus. Õpetajast sõltub kas ja kuidas laps mängib, kuidas mängud arenevad. Õpetaja turvaline lähedalolek ja juhendamine julgustavad last maailma vallutama. Vajadusel tuleb mängu sekkuda peenetundeliselt, kuid liigset mängu juhendamist tuleb vältida.

Mängu juhendamine võib olla otsene või kaudne.

- Otsese juhendamise meetoditeks on suuline juhendamine, näidismäng või kaasamängimine. Näidismäng sobib hästi väikelaste juhendamiseks. Kaasamängimine on vajalik kui laste koosmäng ei hakka sujuma või puudub ettekujutus mängu kulust ja vahendite kasutamisest. Kaasamängimisel õpetaja näitab erinevaid rolle ja nende juurde kuuluvaid tegevusi.
- Kaudse juhendamise meetoditeks on aja, ruumi ja vahendite piisavuse tagamine, laste tegevuskeskkonna kujundamine ja mängurühmade moodustamine.

Mängu juhendamise ülesanded:

- laiendada mängu temaatikat,
- rikastada ja süvendada mängu sisu,
- arendada lastevahelisi suhteid,
- innustada iseseisvalt mängima,
- hoolitseda mänguvõimaluste eest,
- näidata uute mänguvahendite ja materjalide kasutamise võimalusi,
- tagada reeglipäraselt piisavalt mänguaega.

## **8.2.Valdkond: Mina ja keskkond**

Valdkond „Mina ja keskkond” annab teistele tegevusvaldkondadele temaatilise sisu, liites keskkondi, kus laps viibib, mis mõjutavad tema arengut ning millest terviklik arusaam aitab tal tulla toime edasises elus.

### **8.2.1.Eesmärgid:**

1. Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
2. Laps saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnast
3. Laps väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone
4. Laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult
5. Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
6. Laps märkab nähtusi ja muutusi looduses

### **8.2.2.Sisu:**

1. Sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine
2. Tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus
3. Looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele

#### **8.2.2.1. Sotsiaalse keskkonna eesmärgid:**

- Lapsel on ettekujutus oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- Laps väärtustab eesti rahvakultuuri traditsioone

#### **8.2.2.2.Tehiskeskkonna eesmärgid:**

- Laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult
- Laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi

#### **8.2.2.3.Looduskeskkonna eesmärgid:**

- Laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
- Laps märkab nähtusi ja muutusi looduses

## **8.3.Valdkond: Keel ja kõne**

Kõnearendus on laste kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine. Kõnearenduses tuleb eelkõige õpetada last kõnes erinevates funktsioonides ja eri eesmärkidel kasutama uusi sõnu, sõnavorme ja lause praktilist kujundust. Kõnearendust saab teha kõigis igapäevastes tegevustes: mängudes, käelises tegevuses, liikumis- ja muusikategevustes, tavatoimingutes jne. Kõneliselt arendav on selline tegevus, kus lapsel on vaja end pingutada, st kasutada pisut keerulisemaid keelevahendeid, kui ta ise spontaanselt kasutab.

#### **8.3.1. Eesmärgid:**

1. Laps tuleb toime igapäevases suhtluses
2. Laps kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesist lauseehitust
3. Laps tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused

#### **8.3.2. Sisu:**

1. Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika
2. Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine
3. Lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus

### **8.4. Valdkond: Eesti keel kui teine keel**

Eesti Vabariigi õigusaktid ja mitmesuguste rahvusvaheliste konventsiooniga ühinemine on loonud eeldused tagada kõigile, sh rahvusvähemustest lastele, olenemata nende päritolust või keeletaustast, võrdsed võimalused ja võrdne hariduse kvaliteet.

#### **8.4.1. Eesmärgid:**

1. Laps tunneb huvi eesti keel ja kultuuri vastu
2. Laps soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega
3. Laps tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest
4. Laps kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtluses

#### **8.4.2. Sisu:**

1. Kuulamine
2. Kõnelemine
3. Eesti kultuuri tutvustamine

### **8.5. Valdkond: Matemaatika**

Matemaatikas on oluline toimetulekuks igapäevaelus ning tihedalt seotud teiste valdkondadega.

#### **8.5.1. Eesmärgid:**

1. Laps rühmitab esemeid ühe- kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki

2. Laps järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal
3. Laps tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma igapäevategevusi
4. Laps mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas
5. Laps mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid
6. Laps suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil
7. Laps näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes

#### **8.5.2.Sisu:**

1. Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine
2. Suurused ja mõõtmine
3. Geomeetrilised kujundid

#### **8.6. Valdkond:Kunst**

Kunstiga avanevad uued vaatenurgad tegelikkusele, kunst on maailma tõlgendamise vahend. Laps ei pea omandama tehnilisi oskusi, vaid laps mõtestab kunstivaldkonnas enda jaoks maailma mõtestama, oma meeli ja motoorikat arendada.

#### **8.6.1.Eesmärgid:**

1. Laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest
2. Laps kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutusmaailma
3. Laps vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid
4. Laps kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja- võtteid
5. Laps kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt
6. Laps vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut

#### **8.6.2.Sisu:**

1. Kujutamine ja väljendamine:mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul
2. Kujundamine:objektile vormi, kuju ja esteetiliselisaväärtuse andmine
3. Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine
4. Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist

#### **8.7. Valdkond: Muusikaõpetus**

Muusikaõpetus on kolieelses eas väga tähtis mitte ainult lapse muusikalise arengu vaatenurgast, vaid ka tema kognitiivse, intellektuaalse, sotsiaalse ja füüsilise arengu aspekti silmas pidades. Muusikaõpetuse kaudu saab kujundada lapses arusaamu põlistest väärtustest, sealhulgas rahvuskultuurist.

### **8.7.1. Eesmärgid:**

1. Laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest
2. Laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale
3. Laps suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu
4. Laps suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi

### **8.7.2. Sisu:**

1. Laulmine
2. Muusika kuulamine
3. Muusikalis- rütmiline liikumine
4. Pillimäng

## **8.8. Valdkond: Liikumine**

Lapse liigutusoskused ja –võimed on aluseks kehalise arengu ning adekvaatse kehatunnetuse kujunemisele. Mida mitmekesisem ja rikkalikum on lapse liigutuskogemus koolieelses eas, seda täiuslikumalt kujuneb kehaline tunnetuslik tase ning seeläbi kujunevad lapse enesehinnang ja eduelamus.

### **8.8.1. Eesmärgid:**

1. Laps tahab liikuda ja tunneb liikumises rõõmu
2. Laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel
3. Laps tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas
4. Laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele
5. Laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid

### **8.8.2. Sisu:**

1. Liikumisalased üldteadmised
2. Põhiliikumised
3. Liikumismängud
4. Erinevad spordialad
5. Tants ja rütmika

## **9. LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED**

Lapse arengus toimuvad pidevalt nii kvantitatiivsed kui ka kvalitatiivsed muutused. Arengulised muutused on korrapärased. Areng hõlmab kaht protsessi, need on õppimine ja küpsemine. Arengus eristatakse kolme komponenti: Intellektuaalne-, vaimne- ja kognitiivne



areng. Õppimine on protsess, kus kogemuse tulemusena juurduvad püsivad muutused käitumises. Küpsemine on arenguline protsess, mille käigus vanuse kasvades toimuvad muutused, mis ilmnevad kõigi vaadeldava liigi normaalsete liikmete puhul. Kognitiivne ehk tunnetuslik areng on seotud maailma tunnetamise ja mõistmisega.

Lapse hindamine on vajalik, et:

1. Määratleda lapse arengulised saavutused
2. Selgitada välja lapse erivajadused, õppimise ja õpetamise eripära
3. Koostada lapsele individuaalne õppekava
4. Aidata lapsel enda arengut ja edasiminekut näha
5. Toetada lapse õppimist

Lapse arengu hindamisse kaasatakse võimalikult palju lapsega seotud isikuid: õpetajad, lapsevanemad, logopeed, eripedagoog.

Lapse arengu jälgimise ülestähendamine:

- Õpetajad planeerivad iga õppeaasta alguses lapse arengu analüüsimise
- Lapse arengu jälgimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp
- Arengumapi koostamise eesmärk on koguda lapse tööde näidiseid, mis annavad ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul
- Lapse arengu kirjeldamiseks täidavad õpetajad kaks korda õppeaasta jooksul (ja logopeed) „lapse individuaalsuse kaardi”. Esimene kord september- oktoober ja teine kord aprill- mai.
- Arengumapp on lapsevanemaga individuaalse vestluse aluseks Lapse arengu analüüsimisel tuleb lähtuda lapse enda individuaalsest arengust ja alushariduse raamõppekavas toodud lapse arengu eeldatavatest tulemustest.

**Lisa: Lapse individuaalsuse kaart** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

## 10.LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsess- taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Sotsiaalsed oskused on lapse oskused teistega suhelda, tajuda nii iseenast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamisest.

Eakohased oskused on lapse suutlikkus eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone juhtida oma käitumist.

## **10.1.Kaheaastased lapsed**

### Tunnetus- ja õpioskused

1. Hangib ümbritsevast aktiivselt infot ning loob selle hankimiseks ise uusi võimalusi. Keskkonnast tuleva info hulka tasakaalustab, reguleerib ja organiseerib lapse jaoks täiskasvanu
2. Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele, silmatorkavale stiimulile või omadustele; sõnalise juhendamise ja suunamise korral on ta püsivam
3. Tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis
4. Mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid rollivahetusega mängu
5. Loob tegevuse kaudu seoseid kõnega; sõnad ja objektid saavad tema jaoks mõiste tähenduse
6. Suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega nii mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga ning kasutab mitteverbaalseid suhtlusvahendeid (osutamine, miimika)
7. Räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub
8. Tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukehi, mis seostuvad tema enda kogemustega
9. Tunnetab keskkonna mõju, avastab seoseid oma tegevuse ja selle tagajärje vahel, lihtsamaid põhjuse- tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest
10. Sobitab erinevaid materjale ja esemeid
11. Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi
12. Omandab uusi seoseid vahetu, korduva, ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu
13. Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis ning kontekstis, kannab üle lihtsamaid seoseid ning kasutab neid sarnastes ülesannetes ja olukordades

### Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

1. Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti
2. Teadvustab ennast, kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja ei öelda
3. Üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekeskised
4. Hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on
5. Teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud

6. Sööb, joob ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurem osa päevast kuiv ja puhas
7. Reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest
8. Mõistab selgelt väljendatud keeldu „ Ei tohi!”, „Ära tee!” jne
9. Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti
10. Toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule
11. Matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet

## **10.2. Kolmeaastased lapsed**

### Tunnetus- ja õpioskused

1. Leiab tegutsemisajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga; täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu
2. Plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel
3. Keskendub tegevusele lühikeseks ajaks, tema tähelepanu ei ole veel püsiv
4. Tegutseb vahetult nii konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega
5. Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälu pilte nii konstruktiivses mängus kui ka lihtsas rollimängus
6. Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid
7. On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada
8. Osaleb dialoogis
9. Jälgib lihtsaid lookesi ja eristab kogemustele tuginedes realistlikke sündmusi väljamõeldud lugudest
10. Mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava vihjeta ning saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest
11. Rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi
12. Tal on ettekujutus arvumõistest ja värvuste nimetustest
13. Leiab võrdluse alusel asjades ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid, kasuatab info saamiseks keelt
14. Tema ettekujutus oma teadmistest ja oskustest on ebarealistlik
15. Omandab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet

### Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

1. Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid

2. Tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus
3. Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina
4. Võib karta tundmatuid ja uusi asju
5. Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia
6. Tema enesekindlus on kõikuv; enesekindluse saavutamiseks vajab ta turvalisust, tunnustust, rutiini ja reegleid
7. Osaleb täiskasvanutega ühistegevustes; teisi lapsi pigem jälgib, tegutseb nendega kõrvuti
8. Jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja
9. Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos; tegutseb kontakti luues
10. Algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub, mida teised teavad ja mis on neile uus
11. Täidab igapäevaelu rutiini
12. Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jälgendab igapäevaelu rolle ja tegevusi

### **10.3 Nelja-aastased lapsed**

#### Tunnetus- ja õpioskused

1. Oskab osaliselt omategevusi plaanida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt otsese juhendamisetä, kuid autoriteetide toel
2. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme
3. Hangib tänu keeleoskusele uut teavet; tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on
4. Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest pildiskestest võrdlustest
5. Järgib lihtsaid reegleid
6. Huvitub võistlusemängudest ja tahab olla edukas
7. Osaleb ühistegevustes ning teeb koostööd teiste lastega; konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusemängudes ning loovtegevustes
8. Liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi; keskendub tegutsedes mitmele nähtavale ja eristavale tunnusele ning jaotab oma tähelepanu
9. Saab aru arvumõistetest; huvitub tähtedest
10. Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu

### Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

1. Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele
2. Tahab olla iseseisev, kuid sageli ei ole tal enda suutlikkust realistlikku ettekujutust
3. Saab hakkam eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumus
4. Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi
5. Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid
6. Väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu
7. Püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest
8. Osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale
9. Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhivad autoriteet
10. Saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevase suhtluses; püüab täita kodukorra reegleid
11. Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest
12. Huvitub võistlusmängudest ning tahab olla edukas

### **10.4. Viieaastased lapsed**

#### Tunnetus- ja õpioskused

1. Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi
2. Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga, hakkab oma tegevust planeerides ja korraldades kasutama sisekõnet
3. Tegutseb koos teistega; teda motiveerivad tegevused eakaaslastega
4. Tema keeleline areng võimaldab lahendada ülesandeid ja probleeme ning saavutada kokkuleppeid
5. Konstrueerib, katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte
6. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes
7. Räägib esemetset, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib
8. Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit

9. Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid
10. Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda ning saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest
11. Tal on ettekujutus numbritest, tähtedest ja sümbolitest
12. Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme
13. Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiad)

#### Sotsiaalsed- ja enesekohased oskused

1. Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid
2. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest
3. Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses
4. Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest
5. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut
6. Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere
7. Eelistab sootüübilisi mängu
8. Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust; teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab
9. Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi; jälgib reeglite täitmist teiste poolt; kõne areng võimaldab arusaamatusi lahendada verbaalselt
10. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte

#### **10.5. Kuue- ja seitsmeaastased lapsed**

##### Mänguoskused

1. Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma
2. Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
3. Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu
4. Täidab mängudes erinevaid rolle
5. Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
6. Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
7. Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus

8. Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid

#### Tunnetus- ja õpioskused

1. Saab aru lihsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
2. Mõtleb nii kaemuslik- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
3. Tegutseb sihipärselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi
4. Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
5. Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi
6. Suhtub õppimisse positiivselt- tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
7. Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel
8. Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist

#### Sotsiaalsed oskused

1. Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses
2. Tahab ja julgeb suhelda- huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu
3. Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise
4. Osaleb rühma reeglite kujundamisel
5. Oskab teistega arvestada ja teha koostööd
6. Loob sõprussuhteid
7. Saab aru oma- võõra- ühise tähendusest
8. Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel
9. Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad
10. Järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme
11. Selgitab oma seisukohti

#### Enesekohased oskused

1. Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada
2. Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi
3. Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele

4. Algatab mängu ja tegevusi
5. Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
6. Teab, mis võib olla teisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda
7. Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused
8. Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt

### Õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 6-7 aastasel

#### Mina ja keskkond

1. Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda huvisid ja omadusi, jms
2. Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone
3. Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid
4. Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone
5. Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused
6. Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku
7. Julgeb keelduda(ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik
8. Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist
9. Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist
10. Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt
11. Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi
12. Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites. Ööpäev, nädal, aastaring
13. Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad
14. Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest
15. Mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale
16. Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm
17. Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita

#### Keel ja kõne

1. Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanustega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga



2. Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida
3. Suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda
4. Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid
5. Kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid
6. Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvorme ainsuses ja mitmuses
7. Valdab suhtlemises piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada
8. Hääldeb oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid
9. Tunneb tähti ja veerib kokku 1-2 –silbilisi sõnu, tunneb kirjpildis ära mõned sõnad
10. Kirjutab joonistähedega 1-2- silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega
11. Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule

#### Eesti keel kui teine keel

1. Mõistab lihtsamat argiteemalist eestikeelset kõnet
2. Tunneb ära ja mõistab õpitud sõnu ja väljendeid ning kasutab neid oma kõnes
3. Saab aru korraldusest ja toimib vastavalt
4. Saab aru lihsast küsimusest ning vastab sellele õpitud sõnavara piires
5. Kasutab peast eestikeelseid luuletusi ja laule
6. Oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid, tuntud inimesi

#### Matemaatika

1. Määrab esemete hulga ühised tunnused ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi
2. Võrdleb hulki, kasutades mõisteid rohkem, vähem, võrdselt
3. Teeb 12 piires loendamsie teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1-12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kasutada
4. Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =
5. Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi
6. Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm)
7. Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi

8. Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil
9. Oskab öelda kellaega täistundides
10. Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaaegu, teab oma sünnikuud ja –päeva
11. Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud mõõduühikuga (samm, pulk, nööri vms)
12. Eristab enamkasutatavaid raha-ning mõõtühikuid (kroon, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse
13. Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid

### Kunst

1. Leiab ümbritseva vaatlemisel erinevaid detaile, objekte ja nendevahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil
2. Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid
3. Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid
4. Kujutab inimesi neile iseloomulike tunnuste kaudu
5. Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitööd
6. Loob esemeid kasutades erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest
7. Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks
8. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolu

### Muusika

1. Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega
2. Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansambelis kui ka üksi
3. Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning muusikat iseloomustada
4. Eristab kuulamise järgi laulu või pillimängu
5. Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille
6. Mängib eakohaselt rütmi- ja meloodiapillidel õpitud ja instrumentaalpaladele lihtsamaid kaasmänge
7. Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansambelis
8. Liigub vastavalt muusika meeleolule

9. Väljendab ennast loovalt muusikalsi- rütmilise liikumise kaudu

### Liikumine

1. Keskendub sihipäraselt kehaliseks tegevuseks
2. Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid
3. Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii, et liigutused on koordineeritud, rütmilised
4. Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi
5. Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel
6. Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvates tegevustes kasutab domineerivat kätt
7. Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel
8. Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliigutusi
9. Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga
10. Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne)
11. Mängib sportlike elementidega mängu (korvpall, jalgpall jne)
12. Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest
13. Nimetab erinevaid spordialasid ja eesti tuntumaid sportlasi. Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik.

## **11.KOOLIVALMIDUSE MÄÄRATLEMISE PÕHIMÕTTED**

Lapse valmisolek õpingute alustamiseks kujuneb samm-sammult kogu koolieelse elu jooksul. Valmisoleku kujunemist mõjutavad nii sünnipärased eeldused ja võimed kui ka kasvukeskkond, milles laps elab ja areneb. Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevusele õpitegevusele. Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist. Omavahel põimudes ja üksteisest sõltudes moodustavad nad terviksüsteemi, mis aitavad lapsel toime tulla koolipoolsete nõudmistega.

Füüsilise aspekti seisukohalt on olulised: lapse tervislik seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime; lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus; lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist; lapse motoorne areng – käelihaste tegevus ning käe ja silmade koostöö.

Vaimse aspekti seisukohalt on olulised: kuidas laps oma teadmised ja oskused esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada, kuidas ta lahendusteni jõuab jms; lapse vaatlusoskus (oskus

kuulata ja uurida, koondada tähelepanu); lapse kujutlused ruumist ja ajast (oriienteerumine ajas ja ruumis); lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda (loogiline mõtlemine) jms; lapse kõne, väljendus- ja jutustamisoskus; lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada; tajude eristusvõime ja mõtestatus;

Sotsiaalse aspekti sisukohalt on olulised: lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi; lapse igapäevane käitumine (on omandanud tavalised käitumismallid); lapse oskus ja iseseisvus seada eesmärgid ja ülesandeid; lapse tahe täita täiskasvanu nõudmisi.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse pedagoogide ja logopeedi poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil. Koolivalmiduse hindamine toimub arengu analüüsimise põhjal.

Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi:

1. Vaatlus / kogu aasta jooksul
2. Joonistamise vaatlus / sügisel ja kevadel
3. Koolivalmiduse test / sügisel ja kevadel

Vaatlusandmete põhjal täidetakse lapse „Koolivalmiduse kaart”. „Joonistamise vaatlus”, „Koolivalmiduse test” kui „Koolivalmiduse kaart” lisatakse lapse arengumappi ja antakse tagasisidet lapsevanemale.

Lapsevanemat nõustatakse koolipikenduse küsimuses ja koolipikendust saavatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava. Vajadusel kasutatakse erispetsialistide abi.

**Lisa: Koolivalmiduse test** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Joonistustest** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Lapse koolivalmiduse kaart** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

## 12. ARENGULISTE ERIVAJADUSTEGA JA ANDEKAD LAPSED

Laps kelle võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus) erinevad sedavõrd, et tavapärase õpikeskkond ja õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt on arenguliste erivajadustega või andekas laps. Lapse varane erivajaduste või andekuse määratlemine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse arenguks ja õppimiseks.

Sügisperioodil (september-oktoober) selgitatakse välja arenguliste erivajadustega ja andekad lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi:

Kommunikatiivsed oskused: suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku ja foneemitaju, lugemine, ettelõetud teksti mõistmine jne.

Kognitiivsed oskused: vaatlus- ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö, teabe mõtestamine.

Sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslastega ja täiskasvanutega, käitumine jne.

Motoorika: üld- ja peenmotoorika.

Eneseteenindus: riietumine, oma asjade korrashoidmine jne.

Üldtervislik seisund.

Koostatakse plaanid arenguliste erivajaduste rahuldamiseks. Vajadusel koostatakse individuaalne arenduskava (edaspidi IAK), neis valdkondades, milles laps abi ja individuaalset arendamist. IAK koostamisel ja elluviimisel osaleb kogu lapse arengut toetav meeskond – rühmaõpetajad, logopeed, juhataja, lapsevanem. Vajadusel konsulteeritakse eriarstide ja spetsialistidega.

Erivajadusega lapse toetamise tugisüsteemid lasteasutuses:

#### Rühmaõpetajad

- Märkavad lapse probleemi, analüüsivad last
- Rühmameeskond analüüsib, arutleb lapse arengu analüüsi tulemusi ja situatsioone, toiminud lahendusi, toetamise võimalusi jm olulist.
- Pöörduvad lapsevanema poole, teavitavad probleemist, selgitavad koduse olukorra, kaasavad lapsevanema koostööle lapse toetamiseks jne. Soovitavad lapsevanemale logopeedi konsultatsiooni.
- Arutavad probleemi logopeediga ja otsivad koos lahendusi.
- Teavitavad juhatajat antud lapse olukorrast.
- Teavitavad vajadusel rühma lapsevanemaid (jälgides isikuandmete mitteavalikustamist) rühma probleemidest ja töökorraldusest.
- Vestlevad rühma lastega, kujundades erivajadusega kaaslasesse positiivset hoiakut.
- Suhtuvad erivajadusega lapsesse mõistvalt, väldivad negatiivseid hoiakuid.
- Kujundavad või loovad lapse(laste) turvalise keskkonna.
- Vajadusel koostavad lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile, nõustamiskomisjonile.
- Osalevad IAK koostamisel ja elluviimisel.

#### Logopeed

- Uurib lapse kõne ja tunnetuslike protsesside arengutaset.
- Tegeleb lapsega vajadusel individuaalselt.
- Nõustab rühmaõpetajaid.
- Osaleb rühma aruteludes ja vestlusringides, vajadusel ka arenguestlustes.
- Nõustab lapsevanemaid.
- Teeb ettepanekuid eriarstide konsultatsioonidele suunamiseks ning vormistab vajalikud väljavõtted ja kõne iseloomustused.
- Annab teavet juhtkonnale.

### **13. MUUKEELNE LAPS LASTEAIAS**

Lapsevanema esmane teavitus – kui muukeelse lapse vanem tuleb lasteaeda lapsele kohta taotlemise avaldust esitama, siis teavitab lasteaia juhataja muuhulgas ka sellest, meie lasteaia õppe-ja kasvatustegevus toimub eesti keeles ning vestleb lapsevanemaga tekkida võivatest

probleemidest (suhtlemine eakaaslastega, pikem ja keerulisem kohanemisaeg, probleemid koolivalmidusega jne.) Vajalik, et lapsevanem oleks teavitatud ja kindel oma soovis paigutada laps võõrkeelsesse keskkonda ning teadlik lasteaia töökorraldusest vältimaks edaspidiseid arusaamatusi.

Rühmaõpetaja toetab lapse keelelist arengut, et laps mõistaks kõike rühmas toimuvat ja osaleks selles. Rühma töötajaskond - teevad kõik, et last aktiveerida keelelises suhtlemisel. Lapsel võimaldatakse oma keele ja kultuuri tutvustamist.

Laste omavahelist suhtlemist tuleb teadlikult suunata nii, et oleks välistatud pidev muukeelsete laste omakeelne suhtlemine, ning muukeelsel lapsel kui tema rühmakaaslastel tekiks vajadus suhelda omavahel eesti keeles võimalikult intensiivselt.

Logopeed nõustab lapsevanemaid nende lapse kõne arengut ja edasist arendamist vajavates küsimustes. Konsulteerib rühmaõpetajaid tekkivate keeleprobleemide ja keele omandamise spetsiifikaga seoses ja soovib vajadusel muukeelsete lastega tegelevat logopeedi või keelekümbluslasteaeda.

Keeleõppe organiseerimine - vastavalt vajadusele ja võimalustele pakub lasteaed lapsele kas individuaalset või grupilist keeleõpet toetamiseks eesti keele kiiremat omandamist. Keeleõpetuse põhimõtted: mängulisus, köitvus ja vaheldusrikkus; lihtsamalt keerulisemale; kordamine.

Lapsele selgitatakse eesti keele kui kodumaa keele omandamise tähtsust igapäevaelu situatsioonide kaudu. Teist keelt õppides saab laps toetuda sellele, mida ta emakeeles juba valdab. Oluline on kaasata ka lapsevanemaid ning süvendada nende huvi keeleõpingute vastu.

#### **14. INDIVIDUAALSE ARENGUKAVA PÕHIMÕTTED**

Individuaalne arenduskava (edaspidi IAK) on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse arengulisi erivajadusi arvestava õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused, mis on vajalikud õppe-eesmärkide saavutamiseks. Individuaalõppekava koostatakse arenguvaldkondade kaupa:

- 1) Motoorika
- 2) Kognitiivsed oskused
- 3) Kommunikatiivsed oskused
- 4) Sotsiaalsed pädevused
- 5) Eneseteenindus

IAK koostatakse konkreetsele lapsele neis valdkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest arengust. Tegevusvaldkonnad koosnevad väiksematest osavaldkondadest. Iga tegevusvaldkonna oskuste arendamine eeldab tihedat seost teiste valdkondadega.

IAK koostatakse pärast lapse arengu mitmekülgset jälgimist ja lähima arengu tsooni määramist: selle koostamisel osalevad kõik lapsega tegelevad erialaspetsialistid ja vanemad.

Individuaalse arenduskava koostamise põhimõtted kinnitab õppenõukogu. Konkreetse individuaalse arenduskava koostavad ja selle rakendamise eest vastutavad rühmaõpetajad, logopeed ja lapsevanem.

Individuaalõppekava kaitseb lapse huvisid ja arvestab tema arengutaset ning erivajadusi. Iga arenguvaldkond esitatakse konkreetselt lapsest lähtuvate õppe-eesmärkidena, millest juhitudavad nii lapsevanemad kui lasteaia pedagoogid.

Individuaalse arenduskava rakendamisel on neli etappi:

I Lapse arengutaseme esialgne arengu analüüsimine. Konsulteerimine vajadusel erispetsialistidega (psühholoog, perearst, eriarstid).

II Lühi- ja pikaajaliste eesmärkide püstitamine lapse arendamiseks. Individuaalse arenduskava koostamine konkreetseks perioodiks.

III Õpetamine ja arendamine ning oluliste muutuste fikseerimine lapse arengumapis.

IV Hinnangu andmine lapse saavutustele ja sellele vastavalt individuaalse arenduskava korrigeerimine.

IAK rakendamisel peavad osalema kolm osapoolt: laps, IAK meeskond ja lapsevanemad. Lapsevanema keeldumisel ja huvi puudumisel jääb lapse arengu toetamise eesmärgiga koostatud IAK osaliselt täidetuks. Rühmaõpetajad jätkavad lapse toetamiseks esile toodud valdkondadega individuaalset tööd.

Hinnangu andmise aluseks on individuaalse arenduskava tulemuste analüüs. Sõltuvalt sellest kas eesmärkides püstitatu on omandatud täielikult, pole omandatud või on omandatud osaliselt, loetakse arenduskava täidetuks või osaliselt täidetuks.

Kui täitmata on jäänud olulisi eesmärke või mitmed eesmärgid on osaliselt täidetud, siis tuleb antud IAK-d analüüsida, muuta, täiendada ja edasi arendada.

Kui eesmärkide realiseerimise tulemused on positiivsed, loetakse IAK täidetuks.

**Lisa: Lapse individuaalsuse kaart** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: IAK**

## 15. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMAGA

Lasteaed on edukas juhul, kui tehakse tihedat koostööd lastevanematega. Peredega suhtlemine on lasteaia pedagoogide üks kõige olulisem ülesanne. Kõik pered on huvitatud oma lapse arengust ning tahaksid, et lapsed oleksid edukad ja õnnelikud. Nii pedagoogid kui vanemad vastutavad vastastikuste suhete arendamise eest. Suhtlemine, lugupidamine, lapse huvide ja erinevustega arvestamine paneb aluse headele suhetele.

Koostöös lastevanematega arutatakse läbi nii lasteaia kui rühma õppe- ja kasvatustöö eesmärgid kui põhimõtted. Iga aasta augustikuu lastevanemate koosolekul kooskõlastatakse vanemate ja õpetajate ootused ning eesmärgid läbi rühma tegevuskava.

Lastevanematega suhtlemise võimalused:

- vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal
- kirjalikud teated vanematele
- rühmade teadetetahtlid
- lapsevanema listi kaudu
- lastevanematega kohtumine kindlaksmääratud ajal
- lapse arenguestlused
- lastevanemate koosolek sügisel
- lastevanemate osalemine lasteaia üritustel

Lapsevanematel on õigus olla kindel, et igasugune isiklik info, mida nad on avaldanud kas suuliselt või kirjalikult on konfidentsiaalne.

Lastevanematele viiakse läbi küsitlus iga aasta mai/ juuni. Kokkuvõtte küsitlusest ja tagasiside antakse lastevanemate augustikuu koosolekul.

Õppeaasta algul so.-augustikuu koosolekul valivad vajadusel (kui juba valitud vanemaid enam lasteaias ei ole) lapsevanemad kaks liiget kooli- lasteaia hoolekogusse. Hoolekogu koosolekud toimuvad vastavalt hoolekogu tööplaanile (vt kooli kodulehelt [www.pyjarve.edu.ee](http://www.pyjarve.edu.ee)).

**Lisa: Pühajärve lasteaia lastevanemate rahuloluküsitlus/ ankeet** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Pühajärve lasteaia lastevanemate rahuloluküsitlus/ kokkuvõtted** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

### 15.1. Arenguestlused

Lasteaia viiakse läbi üks kord õppeaastas lapsevanemaga arenguestlused. 2-5 aastaste lastevanematega viiakse arenguestlus läbi aprill/mai ning kooliminevate lastevanematega jaanuar/vebruar. Arenguestluste läbiviimiseks:

1. lepitakse vanemaga kokku sobiv aeg
2. lapsevanem saab kutse koos ettevalmistava küsimutikuga
3. lapsega viib õpetaja läbi küsitluse
4. koos täidetakse vestluse lõpus kokkuvõttev leht (jäeb õpetajale)

Õpetajad annavad lastevanemate koosolekul tagasisidet lastevanematele arenguestlustest.

**Lisa: Pühajärve lasteaia arenguestluste küsimustik lapsevanemale** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Pühajärve lasteaia arenguestluste kokkuvõtte** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

**Lisa: Pühajärve lasteaia arenguestluste/ kokkuvõtted** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)



**Lisa: Pühajärve lasteaia õppeaasta plaan tööks lapsevanematega** (kättesaadav paber kandjal lasteaias)

## **16.ÕPPEKIRJANDUS**

Õppekirjanduse ja õppematerjalid valivad õpetajad vastavalt laste arengutasemele ja eale ning järgivad rühma kuuteemasid.

Valitud õppekirjandus toetab planeeritud õppetegevuste läbiviimist.

Õppekirjanduse loetelu asub iga nädalateema mapis.

## **17.LASTEAIJA ÕPPEKAVA RAKENDUMINE JA ARENDAMINE**

Õppekava rakendamisel ja arendamisel arvestatakse erinevate õppekavade määratlustega ning nende vaheliste seostega. Oluline on kooskõlastada ja siduda õppekavasid ning vähendada nende vahelist lõhet. Õppekavade rakendumise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess. Selleks tuleb sisehindamise käigus süstemaatiliselt jälgida õppekavade rakendumist ning lähtuvalt rakendumise analüüsist arendada ja täiendada õppekavasid. Olulisel kohal on pedagoogide vaheline koostöö.

Lasteaia õppekava rakendumist analüüsitakse üks kord aastas – mais/ juunis.

Lähtuvalt õppekava rakendumise analüüsist koostatakse lasteaia õppekava arendustöö plaan (mai/juuni). Õppekava arendamist viivad läbi rühmaõpetajad.

Lasteaia õppekava muudatused kooskõlastatakse kooli õppenõukogus ja hoolekoguga iga õppeaasta alguses.

Lasteaia õppekava kinnitatakse kooli direktori käskkirjaga.